

Nordland fylkeskommune
Kultur- og miljøavdelingen

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep

0030 OSLO

Vår dato:
02.03.2007

Vår referanse:
200604129-7

Deres dato:

Deres referanse:

Arkivnr.:
740

Org. nr.:
964 982 953

Høringsuttalelse NOU 2006:18 - Nordland fylkeskommune

Vedlagt følger Fylkestingets behandling av NOU 2006:18. Uttalelsen inneholder saksfremlegg og saksprotokoll.

Med hilsen

Katrine Erikstad
rådgiver

Vedlegg:

1. Saksprotokoll
2. Saksfremlegg

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak: 200604129
Arkivnr.: 740
Saksbehandler: Eli-Nann Stubberud

Saksgang

Fylkestinget 26.02.2007 20/07

Sakstittel: Offentlig høring av NOU 2006:18 "Et klimavennlig Norge"

Fylkestinget 26.02.2007

Fylkesrådets innstilling:

1. Nordland fylkeskommune er meget positiv til det arbeidet som er gjort gjennom Lavutslippsutvalget. Fylkestinget vil jobbe for at klimatiltak som legges fram fra nasjonalt nivå integreres i hele fylkeskommunens organisasjon, og samles i en mer synlig og helhetlig satsning for å imøtekomme målsettingene. Regional deltagelse i en eventuell Klimavettkampanje vil være i fylkeskommunens interesse, og også være et viktig bidrag for å nå Norges målsettinger om reduksjon i klimagassutslipp.
2. Som regional utviklingsaktør er det viktig for Nordland at de tiltakene som Lavutslippsutvalget foreslår, ikke får uheldige konsekvenser for Nordland som region. Fylkestinget ber at tiltakene blir sett i lys av variasjoner i regionene som befolkningsgrunnlag, ressursgrunnlag, industriaktivitet etc., slik at de ikke fører til uheldige konsekvenser for enkeltgrupper.
3. Fylkestinget vil be fylkesrådet om å vurdere kjøp av klimabilletter på utenlandsreiser for fylkeskommunalt ansatte.
4. Fylkestinget vil be kommunene i Nordland om å se til de mulighetene som ligger i klima- og energiplaner. Kommunene må i sin planlegging legge til rette for etablering av bioenergianlegg og infrastruktur for vannbåren varme.
5. Etablering av alternative energiløsninger skal vurderes i Nordland fylkeskommunes egne bygg.
6. I rulleringen av arealpolitiske retningslinjer i Fylkesplan for Nordland skal disse utredes med tanke på klima.
7. Utarbeidelsen av en sårbarhetsanalyse med utgangspunkt i potensielle klimaendringer for Nordland bør vurderes.

8. Fylkestinget vil oppfordre til å utnytte de mulighetene som ligger i å involvere barn og unge i arbeidet med klimarelaterte problemstillinger.

Innstillinga fra komite for næring ble lagt fram av komiteleder John Helmersen

Komiteen har fått seg forelagt Eldrerådets innstilling i saken.

1. Nordland fylkeskommune er meget positiv til det arbeidet som er gjort gjennom Lavutslippsutvalget. I Nordland skal vi gi våre svar på de globale klimautfordringene.

Fylkestinget forventer at Norge skal ha en rolle i internasjonal politikk hvor vi får troverdighet i å stille krav om at klimatrusselen må tas på alvor. Virkemidlene må settes inn på bred basis og i områder som reduserer våre nasjonale klimautslipp, samtidig som det har global effekt.

Fylkestinget vil arbeide for at klimatiltak som legges fram fra nasjonalt nivå integreres i hele fylkeskommunens organisasjon, og samles i en mer synlig og helhetlig satsning for å imøtekomme målsettingene. Regional deltagelse i en eventuell Klimavettkampanje vil være i fylkeskommunens interesse, og også være et viktig bidrag for å nå Norges målsettinger om reduksjon i klimagassutslipp.

2. Som regional utviklingsaktør er det viktig for Nordland at de tiltakene som Lavutslippsutvalget foreslår, ikke får utilsiktede konsekvenser for Nordland som region, eksempelvis ved at noe av verdens mest miljøvennlige industri må flytte til land med lavere krav til rensing og utslipp. Staten bør gå inn i et nært samarbeid med industrien for at man sammen skal lykkes. Fylkestinget ber om at tiltakene blir sett i lys av variasjoner i regionene som befolkningsgrunnlag, ressursgrunnlag, industriaktivitet etc., slik at de ikke fører til uheldige konsekvenser for enkeltgrupper.
3. Nordland fylkeskommune skal gjennom egen aktivitet og i samarbeid med andre ha fokus på følgende:
 - Alternative energiløsninger skal vurderes i Nordland fylkeskommunes egne bygg.
 - I rulleringen av arealpolitiske retningslinjer i Fylkesplan for Nordland skal disse vurderes med tanke på klimautfordringer.
 - Kommunene oppfordres til å planlegge for tilrettelegging av bioenergianlegg og infrastruktur for vannbåren varme.
 - Tiltak for å få flere brukere av kollektivtransport og satsing på ny teknologi/gass innen samferdselssektoren.
 - Samarbeidsprosjekt for å mobilisere skogbruket til økt produksjon og satsing på bioenergi.
 - Utvikling av miljøoppfølgingsprogram i tidligfasen for alle fylkeskommunens eiendomsprosjekter.
 - Aktiv politikk i forhold til landbaserte anlegg innen petroleumssektoren.
 - Miljøkrav ved innkjøp, herunder vurdering av kjøp av klimabilletter på utenlandsreiser for fylkeskommunalt ansatte.
 - En offensiv satsing på fornybare energikilder som bioenergi, vindkraft, tidevannskraft, geotermisk energi, mini- og mikrokraftverk og energigjennvinning.
 - Styrking av Norges rolle i utviklingen av teknologi for bruk av solenergi.
4. Med utgangspunkt i potensielle klimaendringer bes Fylkesrådet om å vurdere utarbeiding av en sårbarhetsanalyse for Nordland

5. Fylkestinget vil oppfordre til å utnytte de mulighetene som ligger i å involvere barn og unge i arbeidet med klimarelaterte problemstillinger.

Paul Rosenmeyer, FrP, fremmet FrPs forslag fra komiteen:

1. Nordland fylkeskommune *registrerer* det arbeidet som er gjort gjennom Lavutslippsutvalget. Fylkestinget vil *fortløpende vurdere de klimatiltak som legges fram fra nasjonalt nivå, og vil der det er formålstjenelig integrere disse i hele fylkeskommunens organisasjon. Regional deltagelse i en eventuell Klimavettkampanje vil bli vurdert om hvorvidt den vil være i fylkeskommunens interesse, og om den vil være et viktig bidrag for å nå Norges målsettinger om reduksjon i klimagassutslipp.*
2. Som regional utviklingsaktør er det viktig for Nordland at de tiltakene som Lavutslippsutvalget foreslår, ikke får uheldige konsekvenser for Nordland som region. Fylkestinget ber at tiltakene blir sett i lys av variasjoner i regionene som befolkningsgrunnlag, ressursgrunnlag, industriaktivitet etc., slik at de ikke fører til uheldige konsekvenser for enkeltgrupper.
3. Fylkestinget vil be kommunene i Nordland om å se til de mulighetene som ligger i klima- og energiplaner. Kommunene må i sin planlegging legge til rette for etablering av bioenergianlegg og infrastruktur for vannbåren varme.
4. Etablering av alternative energiløsninger skal vurderes i Nordland fylkeskommunes egne bygg.
5. I rulleringen av arealpolitiske retningslinjer i Fylkesplan for Nordland skal disse utredes med tanke på klima.
6. Utarbeidelsen av en sårbarhetsanalyse med utgangspunkt i potensielle klimaendringer for Nordland bør vurderes.
7. Fylkestinget vil oppfordre til å utnytte de mulighetene som ligger i å involvere barn og unge i arbeidet med klimarelaterte problemstillinger.

Votering:

FrPs forslag fikk 7 stemmer og falt.

Komiteinnstillinga vedtatt mot 7 stemmer.

Vedtak:

1. Nordland fylkeskommune er meget positiv til det arbeidet som er gjort gjennom Lavutslippsutvalget. I Nordland skal vi gi våre svar på de globale klimautfordringene.

Fylkestinget forventer at Norge skal ha en rolle i internasjonal politikk hvor vi får troverdighet i å stille krav om at klimatrusselen må tas på alvor. Virkemidlene må settes inn på bred basis og i områder som reduserer våre nasjonale klimautslipp, samtidig som det har global effekt.

Fylkestinget vil arbeide for at klimatiltak som legges fram fra nasjonalt nivå integreres i hele fylkeskommunens organisasjon, og samles i en mer synlig og helhetlig satsning for å imøtekomme målsettingene. Regional deltagelse i en eventuell Klimavettkampanje vil være i fylkeskommunens interesse, og også være et viktig bidrag for å nå Norges målsettinger om reduksjon i klimagassutslipp.

2. Som regional utviklingsaktør er det viktig for Nordland at de tiltakene som Lavutslippsutvalget foreslår, ikke får utilsiktede konsekvenser for Nordland som region, eksempelvis ved at noe av verdens mest miljøvennlige industri må flytte til land med lavere krav til rensing og utslipp. Staten bør gå inn i et nært samarbeid med industrien for at man sammen skal lykkes. Fylkestinget ber om at tiltakene blir sett i lys av variasjoner i regionene som befolkningsgrunnlag, ressursgrunnlag, industriaktivitet etc., slik at de ikke fører til uheldige konsekvenser for enkeltgrupper.
3. Nordland fylkeskommune skal gjennom egen aktivitet og i samarbeid med andre ha fokus på følgende:
 - Alternative energiløsninger skal vurderes i Nordland fylkeskommunes egne bygg.
 - I rulleringen av arealpolitiske retningslinjer i Fylkesplan for Nordland skal disse vurderes med tanke på klimautfordringer.
 - Kommunene oppfordres til å planlegge for tilrettelegging av bioenergianlegg og infrastruktur for vannbåren varme.
 - Tiltak for å få flere brukere av kollektivtransport og satsing på ny teknologi/gass innen samferdselssektoren.
 - Samarbeidsprosjekt for å mobilisere skogbruket til økt produksjon og satsing på bioenergi.
 - Utvikling av miljøoppfølgingsprogram i tidligfasen for alle fylkeskommunens eiendomsprosjekter.
 - Aktiv politikk i forhold til landbaserte anlegg innen petroleumssektoren.
 - Miljøkrav ved innkjøp, herunder vurdering av kjøp av klimabilletter på utenlandsreiser for fylkeskommunalt ansatte.
 - En offensiv satsing på fornybare energikilder som bioenergi, vindkraft, tidevannskraft, geotermisk energi, mini- og mikrokraftverk og energigjennvinning.
 - Styrking av Norges rolle i utviklingen av teknologi for bruk av solenergi.
4. Med utgangspunkt i potensielle klimaendringer bes Fylkesrådet om å vurdere utarbeiding av en sårbarhetsanalyse for Nordland
5. Fylkestinget vil oppfordre til å utnytte de mulighetene som ligger i å involvere barn og unge i arbeidet med klimarelaterte problemstillinger.

Rett utskrift:

Dato: 6. mars 2007

Underskrift:

Saksprotokoll sendt:

FYLKESTINGSSAK 20-2007

Møtedato: 26.02.2007

Offentlig høring av NOU 2006:18 "Et klimavennlig Norge"

Kort sammendrag

Miljøverndepartementet har sendt Lavutslippsutvalgetes innstilling i NOU 2006:18 "Et klimavennlig Norge" på høring. Utvalget har utredet hvordan Norge kan redusere sine klimagassutslipp med 50-80 prosent fra dagens nivå innen 2050. Fylkesrådet ser at fylkeskommunens politikk bidrar til deler av utvalgets løsninger. Det er for fylkeskommunen videre en utfordring å samle trådene i politikken til en mer helhetlig klimasatsing, en satsing som er integrert i hele fylkeskommunens organisasjon og synlig utad i regionen. En helhetlig og bevist klimapolitikk vil være et viktig bidrag for å oppfylle visjonene og målsetningene som ligger til grunn i både Fylkesplan for Nordland og Regional Agenda 21.

Utfyllende sammendrag

Lavutslippsutvalget som ble satt ned i mars 2005, har utredet hvordan Norge innen 2050 kan redusere sine klimagassutslipp med 50-80 prosent fra dagens nivå. Utvalgets hovedkonklusjon er at en reduksjon i norske utslipp med to tredjedeler innen 2050 er: *"nødvendig, gjørbart og ikke umulig dyrt"*. Når utslippene skal reduseres med mellom 50 og 80 prosent, er dette målt opp mot nivået angitt som tak for norske klimagassutslipp i Kyoto-protokollen for perioden 2008-2012.

Utvalgets konklusjon er en anbefaling om at Norge etablerer en formell målsetting om å redusere klimagassutslippene fra norsk territorium med to tredjedeler innen 2050, og at denne målsettingen vurderes på ny i 2020. Den omfatter alle Kyoto-gassene og relateres seg til utslippsmålet nedfelt i Kyoto-forpliktelsen.

Lavutslippsutvalget har foreslått en "helhetsløsning" som består av i alt 15 tiltak som skal bidra til å nå denne målsettingen. Tiltakene utvalget setter fram retter seg i all hovedsak mot spesifiserte og store utslippskilder, med unntak av to mer grunnleggende tiltak som blir sett på som en forutsetning for at de øvrige tiltakene skal bli realisert.

Ved valg av tiltak har utvalget lagt visse kriterier til grunn. Tiltakene for å nå utslippsmålene skal i størst mulig grad være:

- Få og store
- Basert på relativt kjent teknologi

- Politisk realiserbare
- Gi bidrag til internasjonal teknologiutvikling
- Kostnadseffektive
- Robuste

Utvalgets konklusjon er en anbefaling om at Norge etablerer en formell målsetting om å redusere klimagassutslippene fra norsk territorium med to tredjedeler innen 2050, og at denne målsettingen vurderes på ny i 2020. Målsettingen omfatter alle Kyoto-gassene og relateres seg til utslippsmålet nedfelt i Kyoto-forpliktelsen.

Etter utvalgte syn vil ikke den foreslåtte helhetløsningen bli kostbar i nasjonaløkonomisk forstand. Utvalget mener også at med god utnyttelse av tiden fram mot 2050, så vil omstillingskostnadene bli små.

Innspillene i denne høringsrunden vil både ha relevans for arbeidet med en melding om sektorvise klimahandlingsplaner som planlegges lagt fram i 2007, og for en eventuell utarbeidelse av et langsiktig (generasjons-)mål for klimagassutslipp. Innspillene vil også ha relevans for den generelle klimapolitikken fremover.

Mange av utvalgets forslag til tiltak er på et overordnet nasjonalt nivå, men for Nordland er det viktig å ta sin del av ansvaret slik at vi kan bidra til et lavutslippsamfunn. Fylkeskommunens politikk bidrar til deler av utvalgets løsninger. Her kan det nevnes satsinger innen samferdsel, energi, innkjøp, eiendom etc. Det er for fylkeskommunen videre en utfordring å samle trådene til en mer helhetlig klimasatsing. Satsingen må være integrert i hele fylkeskommunens organisasjon og synlig ut i fylket. En helhetlig og bevist klimapolitikk vil være et viktig bidrag til å oppfylle politikken og målene som ligger både i Fylkesplanen og Regional Agenda 21.

Nordland fylkeskommune bidrar også til et mer klimavennlig samfunn gjennom tiltak som ikke beskrives av utvalget. Dette gjennom for eksempel miljøsertifiseringer og retningslinjer for tildeling av virkemidler. Nordland fylkeskommune kan gjennom sin virkemiddelbruk påvirke befolkning og næringsliv til å tenke og handle mer klimavennlig.

Utarbeidelse av en sårbarhetsanalyse for Nordland kan gi et pekepinn på hvor utfordringene med tanke på klimaendringer ligger, og føre til at det enklere kan føres en bevist og aktiv "føre-var" politikk i fylket. En slik analyse kan også synliggjøre behov for nye tiltak som bør vurderes innført i Nordland for å skape en mer helhetlig klimapolitikk.

Fylkesrådets vurdering:

Fylkesrådet ser positivt på det arbeidet som er gjort gjennom Lavutslippsutvalget. Utvalget har satt klima på dagsorden og har gjennom sin helhetløsning satt fram tiltak som viser seg mulige og gjennomførbare.

Det er for fylkesrådet viktig at også Nordland tar sin del av ansvaret med å bidra til et lavutslippsamfunn. Fylkesrådet ser at fylkeskommunens politikk bidrar til deler av utvalgets løsninger, men at det er en utfordring å samle trådene til en mer helhetlig klimasatsing. Dette innebærer at tiltakene i Nordland er integrert i hele fylkeskommunen og synlig ut i fylket. Vi i Nordland skal også ta vår del av ansvaret for å løse de globale problemene med forbruksvekst, utryddelse av planter og dyr, forurensing, befolkningsvekst og økt fattigdom.

En helhetlig og bevist klimapolitikk vil være et viktig bidrag til å oppfylle politikken og målene som ligger i Fylkesplan for Nordland og Regional Agenda 21. Dette vil kreve en kartlegging og forståelse for samspillet innen og mellom den økologiske, sosiale og økonomiske utviklingen. Det er for Nordland som region viktig å få pekepinn på hvor de klimatiske utfordringene ligger. En sårbarhetsanalyse som bygger på scenarietekning kan gi et pekepinn på hvilke særskilte utfordringer som ligger i fylket, med de klimaendringer som en kan tenke seg fram i tid. For Nordland som region vil en slik analyse gi oss innsikt i hvor utfordringene ligger, slik at man kan føre en aktiv "føre-var" klimapolitikk.

Fylkesrådet ser at klimagassutslipp fra fly ikke et tatt i betraktning i Lavutslippsutvalgets diskusjon. Fylkesrådet ser imidlertid at innføring av kjøp av klimabilletter på utenlandsreiser for fylkeskommunalt ansatte kan gi Nordland fylkeskommune en mulighet til å bidra direkte til det globale samfunn ved å betale for klimatiltak i utviklingsland.

Nordland fylke er et langt og utstrakt fylke. For fylkeskommunen er det er viktig med nær kontakt med det lokale nivå i arbeidet. Dette tatt i betraktning ser fylkesrådet fordelene ved økt bruk av videokonferanse utstyr til møtevirksomhet i fylkeskommunens organisasjon.

For å tilrettelegge for ønskede klimatiltak i fylket er det helt avgjørende at kommunene er med å drar lasset. Kommunens kompetanse med hensyn til å utarbeide og implementere energi- og klimaplaner er blitt svekket mer enn styrket de senere årene. Fylkesrådet vil føre en aktiv politikk i forhold til bioenergi og etablering av vannbåren varme i regionen. Dette vil innebære at kommunene ser de muligheter som ligger i slike planer, og i større grad legger til rette for etablering av bioenergianlegg og infrastruktur for vannbåren varme i sin planlegging. Nordland fylkeskommune kan bidra ved at etablering av alternative energiløsninger vurderes i Nordland fylkeskommunes egne bygg.

Fylkesrådet ser at fylkesplanens arealpolitiske retningslinjer også er et godt verktøy for å sette klimapolitikk på dagsorden. I forbindelse med rullering av disse må de gjennomgå med tanke på klimautfordringer.

For Fylkesrådet er det viktig at også barn og unge blir inkludert i arbeidet med klimautfordringene. Dette er en arena hvor påvirkningskraften er stor, og det kan oppnås langsiktige resultat.

Fylkesrådet vurderer virkemiddelbruken i fylkeskommunen som en viktig arena for climatekning.

Fylkesrådet vil også trekke frem en del av de tiltakene i regionen som allerede bidrar til et mer klimavennlig samfunn. Dette er tiltak som:

- Tiltak for å få flere brukere av kollektivtransport og satsing på ny teknologi/gass innen samferdselssektoren.
- Utarbeidelse av fylkesdelplan for vindmølleetableringer og på sikt også for etablering av småkraftverk.
- Samarbeidsprosjekt for å mobilisere skogbruket til økt produksjon og satsing på bioenergi.
- Utvikling av miljøoppfølgingsprogram i tidligfasen for alle fylkeskommunens eiendomsprosjekter.
- Aktiv politikk i forhold til landbaserte anlegg innen petroleumssektoren.
- Utarbeiding av areapolitiske retningslinjer som føringer for kommunal planlegging.
- Miljøkrav ved innkjøp.

Fylkesrådets innstilling til vedtak:

1. Nordland fylkeskommune er meget positiv til det arbeidet som er gjort gjennom Lavutslippsutvalget. Fylkestinget vil jobbe for at klimatiltak som legges fram fra nasjonalt nivå integreres i hele fylkeskommunens organisasjon, og samles i en mer synlig og helhetlig satsning for å imøtekomme målsettingene. Regional deltagelse i en eventuell Klimavettkampanje vil være i fylkeskommunens interesse, og også være et viktig bidrag for å nå Norges målsettinger om reduksjon i klimagassutslipp.
2. Som regional utviklingsaktør er det viktig for Nordland at de tiltakene som Lavutslippsutvalget foreslår, ikke får uheldige konsekvenser for Nordland som region. Fylkestinget ber at tiltakene blir sett i lys av variasjoner i regionene som befolkningsgrunnlag, ressursgrunnlag, industriaktivitet etc., slik at de ikke fører til uheldige konsekvenser for enkeltgrupper.
3. Fylkestinget vil be fylkesrådet om å vurdere kjøp av klimabilletter på utenlandsreiser for fylkeskommunalt ansatte.
4. Fylkestinget vil be kommunene i Nordland om å se til de mulighetene som ligger i klima- og energiplaner. Kommunene må i sin planlegging legge til rette for etablering av bioenergianlegg og infrastruktur for vannbåren varme.
5. Etablering av alternative energiløsninger skal vurderes i Nordland fylkeskommunes egne bygg.
6. I rulleringen av arealpolitiske retningslinjer i Fylkesplan for Nordland skal disse utredes med tanke på klima.
7. Utarbeidelsen av en sårbarhetsanalyse med utgangspunkt i potensielle klimaendringer for Nordland bør vurderes.
8. Fylkestinget vil oppfordre til å utnytte de mulighetene som ligger i å involvere barn og unge i arbeidet med klimarelaterte problemstillinger.

Bodø den 30.01.2007

Odd Eriksen
fylkesrådsleder

Heidi Kristin Sæthre
fylkesråd for kultur og miljø

Trykte vedlegg:

Utrykte vedlegg:
Høringsbrev fra Miljøverndepartementet
NOU 2006:18 "Et klimavennlig Norge"

UTREDNING

Innledning

Menneskeheten står ovenfor en formidabel utfordring: Å redusere de globale utslippene av klimagasser samtidig som man sikrer nødvendig økonomisk og sosial utvikling i den tredje verden.

Gjennom Fylkesplanen for Nordlands er det sagt at Nordland fylkeskommune i samarbeid med kommunene, næringslivet, frivillige organisasjoner og befolkning skal utvikle en bærekraftig distrikts- og regionalpolitikk. Privat og offentlig sektor skal utvikle og dokumentere bærekraftig produksjon og tjenesteyting. Vi i Nordland skal også ta vår del av ansvaret for å løse de globale problemene med forbruksvekst, utryddelse av planter og dyr, forurensing, befolkningsvekst og økt fattigdom. Nordland fylkeskommune har gjennom utarbeidelsen av blant annet Regional Agenda 21, sett mulighetene til å krysse fag- og sektorgrenser med sikte på å fremme helhetlige utviklingsløsninger.

En helhetlig og bevist klimapolitikk vil være et viktig bidrag til å oppfylle politikken og målene som ligger i Fylkesplanen og Regional Agenda 21. Dette vil kreve en kartlegging og forståelse for samspillet innen og mellom den økologiske, sosiale og økonomiske utviklingen.

Bakgrunn

Lavutslippsutvalget ble oppnevnt ved Kongelig resolusjon 11. mars 2005. Utvalgets mandat har vært å analysere hvordan Norge kan redusere sine utslipp av klimagasser med om lag to tredjedeler innen ca. 2050.

Klimagassene utvalget har valt å fokusere på, er de gassene som er regulert i Kyoto-protokollen under FNs klimakonvensjon. Når utslippene skal reduseres med mellom 50 og 80 prosent, er dette målt opp mot nivået angitt som tak for norske klimagassutslipp i Kyoto-protokollen for perioden 2008-2012. Dette nivået er en prosent høyere enn de nasjonale utslippene i 1990 og representerer 50,3 millioner tonn CO₂-ekvivalenter pr. år. Måler et å bringe dette utslippet ned til i størrelsesorden 10-25 MtCO₂-ekv.pr. år innen 2050.

Problemstilling

Utvalget framhever noen prinsipper som bør legges til grunn for arbeidet med å iverksette tiltak og virkemidler for å oppnå en 50-80 prosent reduksjon av norske klimagassutslipp. Prinsippene er ment å være et grunnlag for politikktutforming på området:

1. Tiltakene bør forankres godt i befolkningen gjennom et systematisk informasjonsarbeid der klimaproblemet beskrives med utgangspunkt i vitenskapelig kunnskap og muligheter for utslippsreduksjoner klargjøres. Utvalget mener at dette må til for å skape nødvendig politisk aksept for utvalgets forslag til tiltak.
2. Alle priser bør avspeile de eksterne kostnadene eller gevinstene ved produksjon og forbruk av varer og tjenester. Spesielt gjelder dette kostnader knyttet til utslipp av klimagasser. På denne måten vil forbrukerne få bedre veiledning om hva som er klimavennlig adferd. I tillegg vil man sikre likebehandling av ulike klima- og energiteknologier og sikre at ingen sektorer faller utenom virkemiddelbruken. Stabilt høye priser på fossil energi og klimagassutslipp er effektive virkemiddel i

- klimapolitikken. Høye energi- og utslippspriser vil bidra til å sette i gang tallrike tiltak for å redusere klimagassutslippene, inklusive alle tiltakene i utvalgets helhetsløsning.
3. Forbrukerne må gis informasjon om miljøeffektene av sine egne valg gjennom standardisert merking av varer og tjenester med hensyn på klimabelastningen ved produksjon og bruk av disse.
 4. Det må gis langsiktige og troverdige signaler om hva som er nødvendige utslippsreduksjoner, for å spre dem over tid og dermed begrense omstillingskostnadene. Teknologiskifter må så langt som mulig gjøres om ledd i den naturlige utskiftning av utstyr og ved etablering av nye anlegg. Når ny teknologi er kommersielt tilgjengelig, må det stimuleres til en forsert implementering.

Utvalgets arbeid

Lavutslippsutvalgets helhetsløsning består av i alt 15 tiltak. Tiltakene utvalget setter fram retter seg i all hovedsak mot spesifiserte og store utslippskilder, med unntak av to mer grunnleggende tiltak som blir sett på som en forutsetning for at de øvrige tiltakene skal bli realisert. Utvalget har også satt fram tiltak som bør gjennomføres allerede i inneværende stortingsperiode.

Utvalgets helhetsløsning

I tabellen nedenfor er utvalgets helhetsløsning skissert. Bokstaven i kolonnen til høyre blir det videre referert til i saksframleggets del om *Nordlands bidrag og muligheter*. Dette for å gi et innblikk i hvordan eksisterende tiltak i fylket bidrar til helhetsløsningen.

Kilde til utslipp	Tiltak	
Grunnleggende tiltak	1: Iverksetting av en langsiktig nasjonal innsats for klimainformasjon - en vedvarende Klimavettkampanje. God og saklig faktainformasjon om klimaproblemet og hva som kan gjøres.	A
	2: Satsing på utvikling av klimavennlige teknologier gjennom langsiktig og stabil støtte til Lavutslippsutvalgets teknologipakke. Denne teknologipakken har hovedvekt på teknologier for CO ₂ -fangst og –lagring, vindkraft til havs, pellets- og rentbrennende ovner, biodrivstoff, solceller, hydrologiteknologier, varmpumper og lavutslippsfartøy.	
Transport	3: Innfasing av lav- og nullutslippskjøretøy som hybridbiler, lette dieselmotorbiler, elbiler og brenselcellebiler.	
	4: Innfasing av CO ₂ -nøytralt drivstoff som bioetanol, biodiesel, biogass og hydrogen.	B
	5: Reduksjon av transportbehovet gjennom bedre logostikk og byplanlegging.	C
	6: Utvikling og innfasing av lavutslippsfartøy.	D
Oppvarming	7: Energieffektivisering i bygg gjennom strengere bygningsstandarder, miljømerking og støtteordninger.	E
	8: Overgang til CO ₂ -nøytral oppvarming ved økt bruk av biomasse, bedre utnyttelse av solvarme, varmpumper. o.l.	F
Jordbruk og avfallsdeponier	9: Innsamling av metangass fra gjødselkjellere og avfallsdeponier og utnyttelse av dette til energiformål.	
Prosessindustri	10: Iverksetting av CO ₂ -fangst og –lagring fra industri med store punktutslipp.	
	11: Gjennomføring av prosessforbedringer i kraftkrevende industri.	
Petroleumsvirksomhet	12: Elektrifisering av sokkelen og en økt andel av anleggene plassert på land.	G
Elektrisitetsproduksjon	13: Utbygging av mer ”ny fornybar” kraft gjennom utbygging av vind- og småkraft.	H

- 14: Iverksetting av CO₂-fangst og –lagring fra gass- og kullkraftverk.
 - 15: Opprusting og effektivisering av elnettet for å redusere tap i nettet og gi mindre kraftverk lettere tilgang.
-

I tillegg til de hovedsakelige teknologisk baserte tiltakene, vil utvalget understreke betydningen av å:

- Arbeide for en global klimaprotokoll for ytterligere utslippsreduksjoner som inkludere alle land og kilder, og støtte opp om det internasjonale arbeidet med å utvikle kvotehandlingssystemene.
- Arbeide spesielt for å inkludere utslippene fra internasjonal luftsfart og utenriks sjøfart i internasjonale avtaler om utslippsreduksjoner.
- Bidra til teknologiutvikling innen klimanisjer der Norge har særlige fortrinn. Framskaffelse av slike teknologier vil bidra til utslippsreduksjoner i utlandet.

Utvalget har også satt fram følgende tiltak som bør gjennomføres allerede i inneværende stortingsperiode:

1. Iverksetting av informasjonstiltak knyttet til klimaproblemet ("Klimavettkampanjen") – gjennom langvarig statstøtte til informasjon om klimaproblemet og hvordan enkeltindividet kan bidra til å redusere utslipp uten forringelse av sin livskvalitet.
2. Støtte til "Lavutslippsutvalgets teknologipakke" og teknologisatsingen anbefalt av Forskningsrådets klimaforskningsutvalg – gjennom store og langsiktige bevilgninger til prioriterte forskningsoppgaver, herunder forskning for økt forståelse av beslutningsprosesser tilknyttet klimatiltak.
3. Videreutvikling av teknologiske nyvinninger gjennom etablering av pilot- og demonstrasjonsprosjekter.
4. Realisering av CO₂-fangst og –lagring i alle gass- og kullkraftverk.
5. Innfasing av lav- og nullutslippskjøretøy – gjennom mer miljøtilpassede bilavgifter (registreringsavgift, årsavgift, etc., for eksempel i tråd med NAFs forslag), statlig innkjøp og statlig pålegg om omsetning av biodrivstoff (minst 5 prosent av omsetningen innen 2009).
6. Økt satsing på CO₂- nøytral fyring – gjennom støtte til varmesystemer basert på biobrensel og varmepumper og innføring av returpant på gamle olje- og gasskjeler.
7. Økt satsing på energieffektivisering - gjennom skjerpede bygningsstandarder for energiforbruket pr. m² i bygg.
8. Etablering av tydelige stabile og langsiktige støtteordninger til utvikling av fornybare energikilder til erstatning for ordningen med "grønne sertifikater" som det ikke ble noe av. Her må også energileveranser til varmemarkedet inkluderes.
9. Stimulering av klimavennlige offentlige innkjøp gjennom omfattende motivasjons- og opplæringstiltak blant relevante ansatte og sterkere håndtering av reglene for offentlige innkjøp.
10. Utarbeiding (i departementene) av sektorvise tiltaksplaner og forslag til virkemidler for å nå målet om et klimavennlig Norge.
11. Arbeide aktivt for at det europeiske kvotehandlingssystemet og systemet under Kyoto-protokollen videreutvikles, og at flere land og sektorer tar på seg bindende utslippsforpliktelser.

Konklusjon av arbeidet

Reduksjon av norske utslipp med i størrelsesorden to tredjedeler innen 2050 er i følge utvalget nødvendig, gjennomførbart og ikke umulig dyrt.

Utvalget anbefaler at Norge etablerer en formell målsetting om å redusere klimagassutslippene fra norsk territorium med to tredjedeler innen 2050, og at denne målsettingen vurderes på nytt i 2020. Målsettingen omfatter alle Kyoto-gassene og relateres seg til utslippsmålet nedfelt i Kyoto-forpliktelse.

Det kan være utfordrene å få iverksatt de nødvendige tiltak for å oppnå målsettingen innen tidsfristen. Disse problemene er ikke minst av administrativ karakter, dvs. knyttet til institusjonelle, organisatoriske og politiske forhold.

Nordlands muligheter og bidrag

Mange av utvalgets løsninger er på et overordnet nasjonalt nivå, men for Nordland fylkeskommune er det viktig å ta sin del av ansvaret slik at vi kan bidra til et lavutslippsamfunn. Utvalgte forslag om en nasjonal klimavettkampanje skal gi innbyggerne i Nordland god og saklig faktainformasjon. En regional deltagelse i en slik kampanje vil være i fylkeskommunens interesse og også et verdifullt bidrag for å nå Norges målsettinger (A).

Eksisterende styringsdokumenter og tiltak i fylkeskommunen regi, viser at vi allerede har mange satsinger som følger utvalgets løsninger. Dette ikke bare i forhold til helhetløsningen, men også de tiltakene som bør gjennomføres allerede inneværende stortingsperiode. Noen av disse tiltakene er beskrevet nedenfor. Det blir også diskutert andre tiltak som kan bidra til Nordland fylkeskommunes videre klimasatsing.

Transport

I FT- sak 108/06 settes det fram to tiltak innen samferdselssektoren for å redusere klimagassutslipp. Nordland fylkeskommune skal utrede mulighetene for å ta i bruk ny teknologi innen samferdselssektoren i fylket (B) (D). Helt konkret bør det utredes om gass kan være en hensiktsmessig drivstoffform for busser, hurtigbåter og riks- og fylkesferger i hele eller deler av Nordland.

Med bakgrunn i fallende passasjervolum de siste årene skal Nordland fylkeskommune igangsette takstforsøk for å øke konkurransekraften i forhold til privatbilen, og dermed øke volumet av reisende med kollektive transportmidler. Takstforsøkene må vurderes mot mulige inntektstap og andre typer tiltak. Slike kan være høyere rutefrekvens og tiltak koblet til fremkommelighet for buss og drosje, noe som kan bidra til bedre regularitet og kortere reisetid.

Kommunenes rolle

Gjennom høringsrunder har Lavutslippsutvalget fått innspill som tilsier at kommunens kompetanse med hensyn til å utarbeide og implementere energi- og klimaplaner er blitt svekket mer enn styrket de senere årene. For å avhjelpe denne situasjonen forelås det at et sentralt eller regionalt statig organ bør få i oppdrag å bistå kommunene i arbeidet med planene og bidra til kompetanseoverføring innen disse områdene. Dette gjelder særskilt ved å satse på:

- kommunene som aktive bidragsytere for å få ned utslipp fra transport gjennom økt fokus på fortetting, utbygging langs kollektivnett og satsinger på kollektivtrafikk,
- kommunene som sentrale aktører i satsingen på energieffektiviseringstiltak gjennom bygging av lavenergibygg og ved alternative oppvarmingstiltak iverksatt gjennom kommunale planprosesser og tiltak i egen drift,
- kommunene som foregangsaktører i klimapolitikken gjennom miljøsertifiseringsordninger.

Gjennom plan og bygningsloven er det regionale myndigheter (statlige og fylkeskommunale) som skal ivareta områder som er omtalt i særlover og også sørge for veiledning til kommunene i arbeidet med arealplanene. Fylkeskommunen har ansvaret for å samordne arealpolitikken på regionalt nivå.

Dette krever et godt samarbeid med det statlige regionale nivået. Dette er et samarbeid som fungerer godt i Nordland og som Nordland fylkeskommune ønsker og videreføre.

De arealpolitiske retningslinjene i Fylkesplan for Nordland legger føringer for arealpolitikken i fylket. De vedtatte retningslinjene følger i stor grad utvalgets anbefalinger. Dette være seg gjennom retningslinjer for næringsutvikling hvor arealbruk for små-, mini- og mikrokraftverk, vindkraftverk og andre nye energiformer bør vurderes i kommuneplanen. I arealpolitikk for større byer og tettsteder er det satt fram at kollektive reisetilbud utvikles/tilrettelegges i sterkere grad for å redusere personbiltrafikken og effektivisere arealbruken. Det skal også legges opp til effektiv arealbruk for å spare arealer og redusere transportbehovet (C). Ved planer om etablering av offentlige bygninger og større bygningsmiljø skal det legges til rette for bruk av alternative energikilder som varmepumper (F).

De arealpolitiske retningslinjene i fylkesplanen skal rulleres i 2007. Dette gir fylkeskommunen en mulighet til å samle en del av retningslinjene rundt klimaproblemstillinger.

Bygg og eiendom

Lavutslippsutvalget påpeker de muligheter Statens har gjennom Stasbygg til være et lokomotiv og standardsetter i bygge-, anleggs- og eiendomsnæringen. Som betydelig byggherre vil også fylkeskommunen gå foran for å definere og etterspørre kvalitet som gir bærekraftige bygninger. Konkret skal Nordland fylkeskommune sette i verk et tiltak med formål å utvikle miljøoppfølgingsprogram for alle prosjekter i tidligfasen. Dette vil være et viktig bidrag til blant annet energieffektiviseringen av bygg (E).

Energi

Nordland har en betydelig kraftproduksjon, som i all hovedsak består av produksjon fra vannkraft. Nordland fylkeskommune er for tiden i gang med utarbeidelse av en fylkesdelplan for etablering av vindmøller. Fylkeskommunen tar også sikte på å utarbeide tilsvarende plan for etablering av småkraftverk. Planene skal blant annet tilrettelegge for utbygging av mer ”ny fornybar” kraft uten at konsekvensene for natur og miljø blir for store (H).

Det er i Nordland også nå satt i gang to prosjekt i deler av fylket for å mobilisere skogbruker til økt produksjon. Den økte produksjonen skal gi virke til økt satsing på bioenergi og føre til etablering av flere flisfyrte fjernvarmeanlegg. Dette vil være et viktig bidrag til mer CO₂- nøytral fyring (F).

Petroleumssektoren

Lavutslippsutvalgt foreslår i sin helhetsløsning at en økt andel av anleggene i petroleumssektoren skal plasseres på land (G). Nordland fylkeskommune har gjennom arbeidet med blant annet forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten uttalt at det for olje- og gassindustrien skal tas utgangspunkt i konsept som innebærer ilandføring med tilhørende prosessanlegg. Utvalgets forslag til tiltak er dermed i tråd med fylkeskommunens politikk.

Innkjøp

Som et tiltak som bør gjennomføres allerede i inneværende stortingsperiode setter Lavutslippsutvalget fram de muligheter Staten har til påvirkning gjennom sin innkjøpspolitikk. Utvalget ber regjeringen om å sørge for at miljøhensyn ivaretas ved praktisering av regelverket for offentlige innkjøp. Nordland fylkeskommune bidrar gjennom sin innkjøpspolitikk med sterk håndtering av reglene for offentlige innkjøp. Fylkeskommunen stiller miljøkrav i sine innkjøp, men jobber også aktivt både på nasjonalt og nordisk nivå for å spre informasjon om mulighetene som ligger i aktiv bruk av miljø som krav ved innkjøp. Dette gjennom både deltagelse i nettverk og representasjon i nedsatte fora.

Nordland fylkeskommune bidrar også gjennom tiltak som ikke beskrives av utvalget. Dette gjennom for eksempel miljøsertifiseringer og retningslinjer for tildeling av virkemidler.

Miljøsertifiseringer

Fylkeskommunen kan i sin økonomi, men også politikk, se nytten av å være miljøsertifisert. Fylkesadministrasjonens Miljøfyrtårnsertifikat gjør at vi går foran og feier for egen dør. Dette medfører at vi enklere kan få andre organisasjoner til å tenke i samme bane. Miljøfyrtårnsertifiserte virksomheter skal ha en bevisst holdning til klimagassutslipp. I løpet av første halvdel av 2007 vil den første videregående skolen i Nordland få sitt Miljøfyrtårnsertifikat. Målet er å få alle skolene til å følge etter.

Virkemiddelbruk

Virkemiddelbruken i fylkeskommunen er en viktig arena for climatekning. Et eksempel på dette er årets Lokal Agenda 21-pott. Det bevilges årlig midler fra Miljømillionen til denne potten som skal initiere og støtte lokale prosjekt i kommunene. Årets midler skal brukes til å få barn og unge til å fokusere på bærekraftig utvikling og klima. Gjennom en slik fokusering på barn og unge ved tildeling av midler kan en også påvirke fremtidens generasjoner og dermed oppnå langsiktige resultat.

Andre tiltak

For Nordland fylkeskommune er det også tiltak som bør vurderes iverksatt for å skape en mer helhet over klimapolitikken. Virksomheter, som fylkeskommunen, bør vurdere sin egen sårbarhet og hva de kan gjøre for å sikre sine leveranser til samfunnet. Utfordringen i dette ligger i å se helheten i samfunnet. Stormer, naturfenomen, forurensning etc, følger ikke kommune eller fylkesgrenser. For å imøtekomme disse utfordringene er et alternativ å få gjort en analyse (eller flere) som organiseres slik at man ser helheten på tvers av de til enhver tid rådende organisatoriske strukturer. Slike analyser må ta utgangspunkt i det trusselbildet samfunnet står ovenfor, da også naturskapt hendelser. Resultatene fra analysene skal kunne brukes på et høyt nivå til å prioritere ressurser i en planleggings- og budsjetteringsfase, men også til å gi innspill til konkrete tekniske eller organisatoriske løsninger.

Utarbeidelse av en sårbarhetsanalyse for Nordland kan gi pekepinn på hvor utfordringene med tanke på klimaendringer ligger, og føre til at det enklere kan føres en bevisst og aktiv "føre-var" politikk i fylket.

Da Lavutslippsutvalget har fokusert på tiltak som gir størst mulig samlet effekt er ikke klimagassutslipp fra fly eller elektrifisering av Nordlandsbanen vurdert. Alternative teknologier som i vesentlig grad kan redusere utslippene fra fly er ikke godt nok utredet, og fly har kun et marginalt potensial for reduksjon i drivstofforbruk.

Ved kjøp av klimabilletter kan en veie opp for klimagassutslipp fra flyreiser gjennom å støtte klimaprojekter som reduserer utslipp av klimagasser i fattige land. Formålet med salg av klimabilletter er å skape bevissthet rundt utfordringene fra klimagassutslipp knyttet til flytrafikk. Det er rike land som står for mesteparten av klimautslippene, mens det er i de fattige land klimaendringene rammer hardest. I disse landene er det et enormt potensial for reduksjon i utslipp, men få eller ingen midler til å sette i gang klimatiltak med.

For Nordland fylkeskommunen vil en oppfordring til fylkeskommunalt ansatte om kjøp av klimabilletter ved utenlandsreiser være et bidrag til både bevisstgjøring om klimagassutslipp, men også økonomisk støtte til miljøprosjekt i utvikingsland.

Nordland fylke er et langt og utstrakt fylke. For fylkeskommunen er det viktig med nær kontakt med det lokale nivå i arbeidet. Dette medfører utstrakt reisevirksomhet. En økt bruk av videokonferanse kan imidlertid få ned utslippene fra transportsektoren i fylket, og bør vurderes brukt i større grad.

Konsekvenser

Innspillene i denne høringsrunden vil både ha relevans og dermed konsekvenser for arbeidet med meldingen om sektorvise klimahandlingsplaner som planlegges lagt fram i 2007, og for en eventuell utarbeidelse av et langsiktig (generasjons-)mål for klimagassutslipp. Innspillene vil også ha relevans for den generelle klimapolitikken fremover.

Oppsummering

Det er et viktig arbeid som nå er gjort gjennom Lavutslippsutvalget. Fylkeskommunens eksisterende politikk bidrar til gjennomføring av deler av utvalgets løsninger. Her kan det nevnes satsinger innen samferdsel, energi, innkjøp, eiendom etc.

Mange av utvalgets forslag til tiltak er på et overordnet nasjonalt nivå, men for Nordland er det viktig å ta sin del av ansvaret slik at vi kan bidra til et lavutslippsamfunn. Det er for fylkeskommunen videre en utfordring å samle trådene til en mer helhetlig klimasatsing. En satsing som er integrert i hele organisasjonen og synlig utad i regionen. En helhetlig og bevist klimapolitikk vil være et viktig bidrag til å oppfylle politikken og målene som ligger både i Fylkesplan for Nordland og Regional Agenda 21.

For å tilrettelegge for ønskede klimatiltak i regionen er det helt avgjørende at kommunene også er med å drar lasset. Kommunen kan gjennom sin planlegging legge til rette for en del tiltak som et nødvendig utgangspunkt for mer helhetlige regionale satsinger.

Ved å synliggjøre klima i fylkesplanens arealpolitiske retningslinjer vil man kunne skape et godt verktøy for å sette klimapolitikk på dagsorden.

Nordland fylkeskommune bidrar også til et mer klimavennlig samfunn gjennom tiltak som ikke beskrives av utvalget. Dette gjennom for eksempel miljøsertifiseringer og retningslinjer for tildeling av virkemidler. Nordland fylkeskommune kan gjennom sin virkemiddelbruk påvirke befolkning og næringsliv til å tenke og handle mer klimavennlig.

For Nordland fylkeskommune er det også tiltak som bør vurderes iverksatt for å skape en mer helhet over klimapolitikken. Utarbeidelse av en sårbarhetsanalyse for Nordland kan gi pekepinn på hvor utfordringene med tanke på klimaendringer ligger, og føre til at det enklere kan føres en bevist og aktiv "føre-var" politikk i fylket.

For Nordland fylkeskommunen vil en oppfordring til fylkeskommunalt ansatte om kjøp av klimabilletter ved utenlandsreiser være et bidrag til både bevisstgjøring om klimagassutslipp, men også økonomisk støtte til miljøprosjekt i utviklingsland. Et annet bidrag til redusert transport kan være en mer utstrakt bruk av videokonferanse.